

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12Co/48/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118208157
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Karol Krochta
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8118208157.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Karola Krochtu a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Gabriely Világiovej v spore žalobkyne R. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom O.. F.. U. XXX/XX, XXX XX G., právne zastúpená advokátom JUDr. Igor Šafranko, so sídlom Sov. hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému X. J., so sídlom U. O., XXX XX V., právne zastúpený advokátskou kanceláriou ČERNEJOVÁ & HRBEK, s.r.o., so sídlom Kýčerského 7, 811 05 Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia 88,19 Eur a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 9Csp/142/2018-62 zo dňa 10. januára 2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a vec v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:
„I. Žalobu zamietá.

II. Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100%, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil § 43a ods. 1, § 43c ods. 1, § 44 ods. 2, § 451 ods. 1, 2, § 456, § 457, § 107 ods. 1 až 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, čl. 2 ods. 2, 3, § 251, § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.

3. Vychádzal zo zistenia, že zo žiadosti o vydanie pôžičkovej karty Z. podpísanej žalobkyňou dňa XX.XX.XXXX vyplýva, že táto žiadala poskytnutie úveru od žalovaného vo forme úverového rámca 900,- Eur a splátky 30,- Eur. Podľa platobnej histórie, súčet debetných transakcií zo strany žalobkyne predstavuje 2.078,45 Eur a súčet kreditných transakcií sumu 915,82 Eur, pričom z uvedenej platobnej histórie tiež vyplýva, že žalobkyňa posledné čerpanie uskutočnila dňa 24.09.2014 a posledné plnenie dňa 23.03.2015. Rovnako sa súd oboznámil aj s listom NB F., ktorého znenie je také ako uvádza žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe. Zo žiadosti o vydanie pôžičkovej karty Z. zo dňa XX.XX.XXXX je zrejmé, že žalobkyňa požadovala úverový rámec 900,- Eur a splátku 30,- Eur, pričom iné údaje uvedené nie sú. Na návrh reagoval žalovaný Schválením žiadosti o P. kartu Z. - P. list, podľa ktorého úverový rámec predstavoval výšku 200,- Eur, splátku 10,- eur a ročnú úrokovú sadzbu 23,76 Eur.

4. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že zmluva je uzavretá v momente zhody (konsenzu) vôle zmluvných strán o obsahu zmluvy tým, že riadne a včasné prijatie návrhu na uzavretie zmluvy nadobudlo účinnosť. V prejednávanej veci je tak zrejmé, že zmluva o úvere nevznikla. Návrh žalobkyne totiž prijatý nebol, keďže Potvrdzujúci list zo strany žalovaného obsahoval zmeny a dodatky, ako to vyplýva z uvedeného. Správny mal byť taký postup, že žalovaným zmenený návrh mal byť predložený na prijatie žalobkyňi. Súd prvej inštancie poukázal na to, že uvedený záver o neexistencii úverovej zmluvy vyplýva aj z iných rozsudkov, na ktoré v odôvodnení odkázal. Keďže žalovaný vzniesol námietku premlčania, súd

sa primerane zaoberal jej posúdením. Keďže posledná platba zo strany žalobkyne bola poskytnutá dňa 23.03.2015, tak subjektívna premlčacia lehota na vrátenie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu začala plynúť dňa 24.03.2015 a uplynula dňa 24.03.2017. Žaloba bola podaná na súde dňa 12.07.2018, tak bola podaná po uplynutí subjektívnej premlčacej lehoty a preto jej nebolo možné vyhovieť. Vo vzťahu k neprijateľnosti zmluvnej podmienky uviedol, že keďže zmluva nevznikla, neexistuje ani zmluvná podmienka neprijateľnosti, ktorej sa žalobkyňa domáha, preto žaloba bola v tejto časti bez ďalšieho zamietnutá.

5. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaný bol v konaní plne úspešný a preto má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Súd nezistil a zo strany žalobkyne neboli uvedené dôvody na aplikáciu § 257 C.s.p., a takým dôvodom nie je samotné postavenie spotrebiteľa, ktoré automaticky neznamená výhru v spore, resp. v prípade prehry nepriznanie náhrady trov konania dodávateľovi.

6. Proti rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, a to z dôvodu nesprávnych skutkových zistení a z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie. Uviedla, že čo sa týka zistenia súdu prvej inštancie, že zmluva nevznikla, v spojení s odvolávaním sa na rozsudky Krajského súdu v Prešove, tak aj v kontexte s ďalšími rozhodnutiami súdov, nie je jasné, či má súd prvej inštancie v odôvodnení 8.1. rozsudku na mysli non negotium alebo negotium nullum. Súd prvej inštancie totiž hovorí, že zmluva nevznikla, ale rozsudky na ktoré odkazuje nehovoria, že zmluvy nevznikli, ale hovoria, že nevznikli platne. Ďalej poukázala na to, že v prípade, ak je neplatná celá zmluva, neplatnou musí byť aj v nej obsiahnutá zmluvná podmienka a súd nemal žalobu o určenie jej neprijateľnosti zamietnuť, ale žalobe mal vyhovieť. Ďalej mala za to, že podľa nej sú aj mylné úvahy súdu prvej inštancie ohľadne premlčania bezdôvodného obohatenia. Vo vzťahu k objektívnej premlčacej dobe uviedla, že je vylúčené, že žalovaný ako profesionál v poskytovaní úverov, nepoznal spotrebiteľské právo a prijímal platby nad istinu úveru bezúročných a bezpoplatkových úverov dobromyseľne, a to o to skôr, ako sa ju snažil súd prvej inštancie presvedčiť, že to vedela, preto mala za to, že je potrebné na tento prípad aplikovať desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu. Vo vzťahu k subjektívnej premlčacej lehote uviedla, že nesúhlasí s konštatovaním súdu prvej inštancie, a to ani s tým, ako toto konštatovanie súd prvej inštancie chápe a vykladá. Poukázala na to, kedy začína k plynutiu subjektívnej premlčacej doby, pričom zdôraznila, že nevedela, že platby, ktoré od nej žalovaný prijal nad výšku istiny, tak ich prijímal protizákonne. Uviedla, že žila v omyle, že žalovaný tieto platby prijíma v súlade so zákonom a tento omyl spôsobil porušením spotrebiteľského práva, pričom verila tomu, že postupuje pri poskytovaní úveru s náležitou odbornou starostlivosťou, bezo zbytku podľa zákona. Uviedla, že až od združenia na ochranu spotrebiteľov sa dozvedela, že žalovaný od nej prijal platby v rozpore so zákonom a že jej predložil na podpis formulárovú spotrebiteľskú zmluvu, ktorá v rozpore so zákonom vytvárala dojem, že na platby, na ktoré podľa zákona právo nemal, právo má a až získaním uvedených vedomostí o týchto skutočnostiach prichádzalo u nej do úvahy podanie žaloby, a až tohto momentu mohla začať plynúť subjektívna premlčacia doba. Záverom poukázala aj na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, ktorými zrušil rozsudky konajúceho súdu vychádzajúce z rovnako mylných predstáv o premlčaní, rovnako ako je tomu v súdnej veci. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Žalovaný sa k podanému odvolaniu vyjadril tak, že v časti týkajúcej sa otázok súvisiacich s témou premlčania je písomné vyhotovenie rozsudku jasné, zreteľné, porozumiteľné a prehľadne štruktúrované. Uviedol, že odvolanie žalobkyne pramení jedine v nechote akceptovať právny názor vo veci konajúceho súdu prvej inštancie a opakuje v ňom len svoj pohľad na vec a za každú cenu sa snaží nájsť v odôvodnení rozsudku nedostatky, ktoré by mali za následok revíziu či zrušenie v odvolacom konaní. Uviedol, že z jeho pohľadu je odvolanie odsúdené na neúspech. Záverom už len poukázal na to, že súd prvej inštancie sa detailne, podrobne a najmä vyčerpávajúco vysporiadal s argumentáciou žalobkyne, ako aj so všetkými relevantnými otázkami súvisiacimi s témou premlčania, preto z dôvodu hospodárnosti nebudú opakovať argumentáciu svojej procesnej obrany, pričom odkázal len na podania, ktoré sú súčasťou spisu. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok potvrdil ako vo výroku vecne správny a zaviazal žalobkyňu na náhradu trov odvolacieho konania, vrátane trov právneho zastúpenia.

8. Žalobkyňa sa k podanému vyjadreniu žalovaného nevyjadrila.

9. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (ustanovenie § 34 C.s.p., preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad

vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (ustanovenie § 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym skutkovým zistením a nesprávnym právnym posúdením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

11. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd na tomto mieste zdôrazňuje, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Význam dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktoré objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súd sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, s to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoj nárok alebo sa bráni proti jeho uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka bola naplnená, pretože sa súd prvej inštancie nezaoberal zistením skutočnosti, kedy sa žalobkyňa dozvedela o tom, že žalovaný sa na jej úkor bezdôvodne obohatil, resp. sa bezdôvodne obohacuje.

12. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010). Odvolací súd má za to, že aj táto odvolacia námietka bola naplnená, z dôvodu nesprávnej aplikácie plynutia subjektívnej premlčacej doby.

13. V predmetnom prípade sa žalobkyňa domáhala vrátenia bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že uzatvorená zmluva neobsahuje všetky zákonom stanovené náležitosti, a teda je bezúčinná a bez poplatkov. Súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania mal však za preukázané, že k vzniku predmetnej zmluvy medzi sporovými stranami vôbec nedošlo, pretože nedošlo k zhode vôle zmluvných strán o obsahu zmluvy. S uvedeným záverom súdu prvej inštancie sa stotožnil aj odvolací súd a pre zdôraznenie správnosti uvedeného záveru ešte dodáva, že predpokladom vzniku zmluvy je návrh toho, kto mieni uzavrieť zmluvu. Návrh zmluvy musí byť prejavom vôle smerujúcej k uzavretiu zmluvy, musí byť adresovaný, určitý. Včasný vyhlásenie osobou, ktorej bol návrh určený, a z ktorého možno vyvodiť jej súhlas, je prijatím návrhu. Ide o jednostranný adresovaný právny úkon adresáta návrhu, ktorým akceptuje návrh (ofertu) v jeho celom rozsahu (obsahu), a tým prejavuje súhlas s uzavretím zmluvy. Forma tohto včasného vyhlásenia nie je predpísaná, okrem prípadov, keď ju určuje zákon alebo dohoda účastníkov. Platným prijatím návrhu na uzavretie zmluvy je zmluva uzavretá a nadobúda účinnosť. Dodatky, výhrady, obmedzenia alebo iné podstatné zmeny, ktoré sú obsiahnuté v prijatí návrhu na uzavretie zmluvy, sa považujú za nový návrh adresáta pôvodného návrhu a súčasne platí, že takýto prejav vôle je aj odmietnutím návrhu (oferty). Uvedené bráni tomu, aby zmluva vznikla inak, než na základe konsenzu zmluvných strán.

14. Vzhľadom na vyššie uvedené, súd prvej inštancie správne ustálil, že žalobkyňa bol predostretý nový návrh na uzavretie zmluvy a to bez toho, aby žalobkyňou došlo k prijatiu tohto nového návrhu. Ak

žalovaný mal v úmysle poskytnúť žalobkyni úver na základe iných podmienok ako boli uvedené v žiadosti žalobkyne, mal uzavrieť zmluvu, obsahom ktorej by boli jeho nové podmienky. Nemohlo sa to udiť iba formou schválenia žiadosti - potvrdzujúcim listom, v ktorom boli uvedené úplne iné údaje ako v žiadosti žalobkyne.

15. Odvolací súd na tomto mieste uvádza, že proces uzatvárania zmlúv je možné rozdeliť na fázu návrhu a na fázu jeho akceptácie, ale stále musí ísť o prijatie návrhu bez jeho podstatných zmien. Ak nie je návrh akceptovaný v celom rozsahu, ide o nový návrh, ktorý musí byť prijatý druhou stranou. Ani prípadná zmluvná voľnosť a mechanizmus vzniku zmlúv, ktorý by mal byť dohodnutý v rozpore so zákonom upravujúcim uzatváranie zmlúv, nemôže mať za následok vznik platnej zmluvy.

16. Súd prvej inštancie sa ďalej zaoberal žalovaným vznesenou námietkou premlčania, pričom dospel k záveru, že v predmetnom prípade podala žalobkyňa žalobu po uplynutí subjektívnej premlčacej doby, ktorej začiatok plynutia počítal od poskytnutia poslednej platby žalovaným žalobkyni. S uvedeným záverom sa však odvolací súd nestotožnil, pretože aj keď súd prvej inštancie na predmetný prípad správne aplikoval ust. § 107 Občianskeho zákonníka, nesprávne určil začiatok jej plynutia, v dôsledku čoho dospel k nesprávnemu záveru o uplynutí subjektívnej premlčacej doby a naplnení podmienok pre zamietnutie žaloby.

17. Zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Právny poriadok slova „vedieť mal a mohol“ pritom obsahuje v iných prípadoch, na účely začiatku premlčacej doby ich nestanovil.

18. Existuje preto obava, že nedôsledným výkladom zákonného termínu „dozvie“ sa otiera rozdiel medzi objektívnou a subjektívnou dobou. Najzávažnejšie negatívne následky by nastali v prípade rozumovo menej vyspelých osôb, ktorým by sa nanútila povinnosť poznať aplikáciu práva bez ohľadu na úroveň ich mysle (OGH 3Ob592/77 - „Na slabomyseľnosť podľa § 879 Abs 2 Z 4 ABGB je potrebný menší stupeň slabosti mysle ako taký, ktorý má za následok nesvojprávnosť“).

19. Inými slovami povedané, nemožno prikázať všetkým bez rozdielu úrovne mysle byť „advokátom“, aj keď ani u advokátov nemožno vylúčiť, že sa o bezdôvodnom obohatení dozvedia až s odstupom času po vykonaní plnenia.

20. Relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie odkedy plnila, resp. jej plnenie bolo poskytnuté. Z nateraz zisteného skutkového stavu vyplýva, že žalobkyňa mala od počiatku za to, že zmluva medzi ňou a žalovaným bola uzatvorená platne a mala všetky stanovené náležitosti, pričom až s odstupom času nadobudla pochybnosti o korektnosti úveru, a až s odstupom času po tom, čo žalovanému úver splatila sa dozvedela od Združenia, že ňou uzatvorený úver nemá všetky prepísané náležitosti, teda, že je podľa názoru Združenia bezúročný a bez poplatkov a žalobkyňa tak má možnosť domáhať sa súdnou cestou vydania bezdôvodného obohatenia - preplatenia istiny poskytnutého úveru. Z uvedeného prehlásenia vyplýva, že dňa 27.04.2018 predložila žalobkyňa združeniu všetky podklady a po ich posúdení ju oboznámili so záverom o bezúročnosti a bezpoplatkovosti. Až od uvedeného dátumu možno začať počítať začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby.

21. Vzhľadom na to, že žalobkyňa sa dozvedela o bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru až dňa 27.04.2018, nasledujúcim dňom, t.j. 28.04.2018 jej začala plynúť subjektívna premlčacia doba na podanie žaloby, ktorá by bola uplynula dňa 28.04.2020 a keďže žaloba bola podaná na súd prvej inštancie dňa 13.07.2018, možno konštatovať, že táto bola podaná v rámci zákonnej 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby na podanie odvolania.

22. Odvolací súd poukazuje aj na to, že z početných rozhodnutí súdov tiež vyplýva, že pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Zdá sa teda, že nepostačujú pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia.

23. Odvolací súd naviac poukazuje na to, že žalobkyňa mala celý čas za to, že právny vzťah medzi ňou a žalovaným vznikol platne, avšak nemá všetky zákonom prepísané náležitosti, čo vyplýva jednak aj z prehlásenia Združenia, ako aj z podanej žaloby. Skutočnosť, že právny vzťah medzi sporovými stranami nevznikol sa dozvedela až z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie.

24. Odvolací súd preto s poukazom na vyššie uvedené postupom podľa § 389 ods. 1 písm. c) C.s.p. zrušil rozsudok a postupom podľa § 391 C.s.p. vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

25. Úlohou súdu prvej inštancie tak bude znova vo veci konať v intenciách naznačených odvolacím súdom - opätovne sa zaoberať nárokom uplatneným žalobkyňou v podanej žalobe, posúdiť oprávnenosť výšky sumy ktorej sa domáha a posúdiť neprijateľnosť zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve a svoje rozhodnutie v zmysle zásad uvedených v § 220 ods. 2 CSP aj riadne a náležite odôvodniť.

26. V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvej inštancie rozhodne aj o náhrade všetkých trov konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

27. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).